

ДОСВІД ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ОРТОПЕДИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ З ІМПЛАНТОЛОГІЄЮ

Дворник В.М., Кузь Г.М., Єрис Л.Б., Тумакова О.Б., Тесленко О.І., Кузь В.С.

Українська медична стоматологічна академія

Через поширення CoViD-19 і запровадження карантину закладам освіти рекомендовано проводити заняття в дистанційному режимі. Кафедра використовує власний офіційний сайт, застосовується інтерактивна взаємодія викладача зі студентами за допомогою інформаційних комунікаційних мереж, завжди є зворотний зв'язок.

Ключові слова: дистанційне навчання, комп'ютерні й телекомунікаційні технології, інтерактивна взаємодія.

Due to the threat of the spread of CoViD-19 and the introduction of quarantine, educational institutions are recommended to conduct classes remotely. The teachers of the department use its own official website, interactive interaction of the teacher with students through information and communication networks is used, there is always feedback.

Key words: distance learning, computer and telecommunication technologies, interactive interaction.

Через поширення CoViD -19, із метою організації й проведення занять, а також забезпечення неперервності навчального процесу в період карантину закладам освіти рекомендовано проводити заняття в режимі дистанційної підтримки освітнього процесу [1]. Освітянам рекомендують розглядати онлайн-навчання не лише як вимушений метод на час карантину, а й як додаткову складову освітнього процесу в цілому, що дозволить покращити його й залишитися на рівні зі світовими тенденціями [2].

Одним із видів інновацій у організації професійної освіти стало введення дистанційного навчання. На відміну від заочного навчання дистанційне дає можливість вчитися, перебуваючи на будь-якій відстані від навчального закладу. І якщо при заочному навчанні студенту доводиться неодноразово приїздити в навчальний заклад, то дистанційне дозволяє практично повністю цього уникнути. Ідея дистанційного навчання полягає в тому, що взаємодія викладача й студента відбувається у віртуальному просторі: обоє вони перебувають за своїми комп'ютерами й спілкуються за допомогою Інтернету. Дистанційне навчання – сукупність технологій, що забезпечують доставку студентам основного обсягу навчального матеріалу, інтерактивна взаємодія студентів і викладачів у процесі навчання, надання студентам можливості самостійної роботи з навчальними матеріалами, а також у процесі навчання [3].

Дистанційна форма відкриває студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає зовсім нові можливості для творчості, формування й закріплення різних професійних навичок. Система дистанційної освіти може й повинна зайняти своє місце в системі освіти, оскільки при грамотній її організації вона може забезпечити якісну освіту, що відповідає вимогам сучасного суспільства.

Дистанційне навчання – це насамперед навчання. Тому процес його організації й теорії навчання (наприклад, асоціативно-рефлекторне) нікуди не зникає, просто з'являється інший спосіб зв'язку. Найперше дистанційне навчання відбулося ще 1840 року – листування вчителя й учениці. Це перші листи, коли вчитель надсилав завдання, потім отримував відповіді, перевіряв роботу й оцінював, надавав зворотний зв'язок. Радіоуроки були популярними на початку ХХ століття. Телевізійні уроки від відомих педагогів-новаторів – у кінці 90-х років. Зараз ми бачимо уроки Всеукраїнської школи онлайн.

Сучасні технології, Інтернет викликали появу нових способів дистанційного навчання [4].

Дистанційне навчання — це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та учнів на різних етапах навчання, а також самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі [5].

Дистанційне навчання впроваджується за допомогою таких засобів:

- засоби надання навчального матеріалу студенту;
- засоби контролю успішності студента;
- засоби консультації студента з викладачем;
- засоби інтерактивної співпраці викладача й студента;
- засоби для швидкого доповнення курсу новою інформацією, коригування помилок.

У системі дистанційного навчання виділено 4 типи суб'єкта:

студент, слухач – той, хто навчається;

тьютор, викладач – той, хто навчає;

організатор – той, хто планує навчальну діяльність, розробляє програми навчання, займається розподіленням учнів за групами й навчальним навантаженням на тьюторів, розв'язує різні організаційні питання;

адміністратор – той, хто забезпечує стабільне функціонування системи, розв'язує технічні питання, слідкує за статистикою роботи системи [6].

Під час дистанційного навчання використовуються такі основні елементи: дистанційні курси, веб-сторінки й сайти, електронна пошта, форуми й блоги, чат і ICQ, теле- і відеоконференції, віртуальні класні кімнати [3].

Для організації дистанційного навчального процесу на кафедрі ортопедичної стоматології з імплантологією ми використовуємо власний офіційний сайт, створивши розділ «Матеріали для завантаження». Структура цього розділу така: «Матеріали для дистанційного навчання студентів», «Матеріали для студентів 4-5 курсів стоматологічного факультету», «Інформація для студентів 4-5 курсів». Для вітчизняних студентів інформація представлена українською мовою, для іноземних – російською й англійською.

Матеріали для дистанційного навчання студентів містять лекції в PDF-форматі; викладено змістовні методичні вказівки для самостійної роботи студентів стоматологічного факультету до модулів і перелік питань та завдань до підсумкового модульного контролю трьома мовами. Окремим додатком до методичних розробок кафедра надала «Алгоритм вирішення ситуаційних задач» для 4 і 5 курсів. У матеріали для завантаження, призначені для студентів 5 курсу, крім того, представлено «Алгоритми написання академічної історії хвороби», що враховує виготов-

лення сучасних ортопедичних конструкцій і застосування новітніх технологій. До кожної теми модулів відповідно для 4 і 5 курсів розроблено й представлено перелік питань, завдань, які рекомендовані для вивчення й виконання, терміни і форма їх виконання. Студенти 5 курсу вже кілька років поспіль працюють самостійно зі створеною online базою ситуаційних задач з ортопедичної стоматології, здійснюючи таким чином підготовку до ліцензійного іспиту «Крок-2. Стоматологія». «Матеріали для завантаження» також містять посилання на електронну адресу online-бази, щоб студенти під час карантину мали можливість не припиняти підготовку до ліцензійного іспиту. Окремим розділом у «Матеріалах для завантаження» є електронні адреси викладачів, куди потрібно надіслати результати виконання практичної роботи.

Викладачами кафедри ретельно вивчено сервіси, за допомогою яких можна організувати дистанційне навчання, обговорено їхні позитивні й негативні особливості, вибрано ті, які найчастіше використовуються в практиці відомими університетами. До таких серверів належать LMS (Learning management system – система керування навчанням), наприклад, Moodle, який можна безкоштовно налаштувати на вебсервісі <https://www.gnomio.com/> або розгорнути на власному вебсервері. Google Classroom (<https://classroom.google.com/>) – безкоштовний сервіс Google, за допомогою якого можна організувати дистанційне навчання з використанням сервісів Google (Диск, Форми, Документи, Таблиці, Презентації, Blogger, Youtube, Hangouts). При розгорнутому Microsoft Office 365 можна використовувати його сервіс Microsoft Teams [6]. Ці програми вже давно використовують у більшості шкіл Європи, вони допомагають планувати навчальний процес, створювати курси й паралельно спілкуватися з кількома студентами чи учнями. "Гуглівські" програми зазвичай пов'язані між собою, тож з одного профілю можна мати доступ до багатьох сервісів [7]. Якщо немає можливості швидко впровадити систему управління навчанням для своєї групи, факультету чи університету, викладачам завжди придуть на допомогу комунікаційні платформи Zoom, Hangouts чи Skype. Це спростить передачу домашніх завдань і допоможе підтримати зв'язок зі студентами під час карантину [1].

Google Classroom — безкоштовний веб-сервіс для обміну файлами. У сервісі можна завантажувати роботи, редагувати їх, оцінювати тестові або контрольні роботи. Для початку роботи сервісу достатньо мати лише пошту Google (Gmail). Сервіс може допомогти не випасти з процесу навчання як маленьким школам, так і великим закладам освіти [2]. Zoom – зручний і простий у використанні сервіс для дистанційного навчання, онлайн-зустрічей і конференцій [8].

Для безпосереднього проведення занять on-line викладачі кафедри вибрали платформу Zoom, а для виконання письмових завдань чи презентацій – Google Classroom. Для проведення підсумкового модульного контролю використовуємо мобільний додаток Vider.

Важливим під час дистанційного навчання є зворотний зв'язок, адже він прямо впливає на мотивацію студента до навчання, визначає, якою вона буде: негативна зовнішня чи позитивна внутрішня. Негативна зовнішня мотивація формується як при постійному тиску викладача на студента, так і при байдужому ставленні до оцінювання виконаних робіт. На нашу думку, слід розвивати позитивну внутрішню мотивацію шляхом оцінювання робіт, повертаючи роботи студентам обов'язково з коментарем. Саме коментар викладача, якого так очікують студенти, здатний стимулювати внутрішню мотивацію й прагнення якомога краще представити свою роботу. У разі відмінного виконання студентом завдання коментар викладача «Молодець! Ти висвітлив у презентації ті питання, на які інші студенти не звернули увагу» підвищить самооцінку студента, додасть йому впевненості й викличе бажання наступного разу виконати завдання теж якнайкраще. Якщо викладач бачить, що студент недостатньо докладно зусиль і поверхово виконав завдання, то слова викладача «Якби ти докладніше відповів на запитання теми, то отримав би оцінку на 1 бал вище» спонукають до ретельнішого опрацювання теми. Коментарем «Презентація дуже цікава, але не має ніякого відношення до теми заняття» викладач укаже на намагання студента приховати недбале ставлення до вивчення теми за великою кількістю файлів із різноманітною другорядною інформацією. Така оцінка роботи студента дещо присоромить і викличе бажання наступного разу відповідально поставитись до виконання завдання. Завжди є зворотний зв'язок: чати, електронна пошта, телефонні дзвінки – студенти охоче відповідають на коментар. Обговорення виконаної студентом роботи в мережі сприяє розвитку зацікавленості до предмета й довіри до викладача.

Отже, у наш час дистанційна форма навчання є перспективною й відповідає вимогам часу й сучасного суспільства.

Список використаної літератури

1. <https://www.ippo.dn.ua/index.php/dystantsiine-navchannia/dystantsiina-osvita-ditei/25-holovna-storinka/158-811>
2. <https://www.032.ua/news/2697057/distancijne-navcanna-na-cas-karantinu-dobirka-program-aki-dopomozut-organizuvati-zanatta-onfajn>
3. <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1123>
4. <https://nus.org.ua/articles/praktyky-ta-pidhody-do-dystantsijnogo-navchannya-rekomendatsiyi-dlya-vchyteliv/.esp.fl.kpi.ua/node/1123>
5. <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/obirayuchi-distancijne-navchannya-mi-ne-povinni-obirati-mizh-dostupnistyu-i-yakistyu-344794.html>
6. <https://www.ippo.dn.ua/index.php/dystantsiine-navchannia/dystantsiina-osvita-ditei/25-holovna-storinka/158-811>
7. <https://nus.org.ua/view/karantynne-navchannya-vysnovky-i-rekomendatsiyi>
8. <https://hsbi.hse.ru/articles/zoom-dlya-studentov/>